

Úvodní slovo

Vážení čtenáři,

toto číslo NČDS nabízí vskutku široký výběr témat. Spolu s našimi autory poputujeme za češtinou napříč časem — od dob staročeských až k přítomnosti, kdy se v politických a lingvistických debatách řeší osudy českého jazyka a globalizující se svět poznává českou mentalitu.

V prvním příspěvku sleduje Irena Fuková vývoj deverbativ *-tva*, *-tba*, *-ba* v průběhu staročeského a středněčeského období, přičemž se soustřeďuje hlavně na proces resufixace lexému s příponou *-tva* a následný vznik sufixu *-tba*. Ve své analýze dospívá k upřesnění datace této změny a usouvztažňuje ji se změnou výslovnosti v.

Historické reminiscence nechybí ani příspěvku Pavla Sojky, věnovanému otázkám statusu českého jazyka v současné české legislativě a především zakotvení statusu úředního jazyka v českém právním řádu. Jak reflektují podobnou jazykovou problematiku v jiných evropských zemích? Je čeština po staletích ohrožení konečně v bezpečí a nepotřebuje žádné ochranné snahy, nebo nová multikulturní realita naznačuje jiné perspektivy? Autor příspěvku uvádí zásadní argumenty lingvistů a politiků, angažovaných v diskusi na dané téma.

K aktuálním problémům se obrací také Ludmila Stěpanova, jejíž příspěvek nepochybně zaujme nejenom filologickou čtenářskou obec, ale i běžného čtenáře, pro kterého je interkulturní komunikace čím dál běžnější záležitostí. Autorčino porovnání Rusů a Čechů coby účastníků mezikulturního dialogu skýtá cenné informace pro všechny, kdo o takový dialog usilují.

O kognitivním přístupu k jazyku uvažuje ve svém příspěvku Barbora Šmejdivá. Na kognitivní teorii metafory nahlíží prizmatem pojetí mýtu C. S. Lewise. Autorka dochází k přesvědčení, že aplikace Lewisových myšlenek pomůže čtenáři dospět k odhalení hlubších významových rovin pojmové metafory než těch, které mu nabízí pouze její verbalizovaná forma.

K otázkám česko-ruského kontaktu se vracíme v tomto čísle ještě jednou, a to v příspěvku Veroniky Stranz-Nikitinové. Tentokrát ale svou pozornost zaměřujeme na to, jak vnímají rodilí mluvčí češtiny gramatické parametry českého mluveného projevu ruskojazyčných imigrantů. Autorka hodnotí materiály terénního výzkumu a hledá odpovědi na otázky, do jaké míry jsou gramatické chyby cizinců salientní pro českého příjemce, jakou roli hraje typ chyby, které z extralingvistických faktorů zde mají vliv aj.

Naše putování za češtinou uzavírá příspěvek, jehož zaměření je svérázným pokračováním toho, co je ústředním motivem většiny článků, které se sešly pod virtuální obálkou nového čísla NČDS. Tím je totiž čeština v kontaktu. Mohutný příliv anglicismu registrují dnes všechny slovanské (a nejen slovanské) jazyky. Ať už se jako lingvisté stavíme vůči této expanzi cizích slov ve svých mateřštinách jakkoli, nemůžeme jí zabránit úplně. Můžeme ale spolu s naší poslední autorkou Veronikou Štěpánovou sledovat, jak probíhá adaptace anglicismů v české výslovnosti.

Příjemné chvílky strávené u nového čísla NČDS a mnoho dalších inspirativních setkání vám přeje

Mgr. Jana Macurová, Ph.D.